

СТРУКТУРА ЗАВДАННЯ З ЧИТАННЯ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ РОБОТИ З ТЕКСТОМ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО

Забужко Артем

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
історико-філологічного факультету,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:

Кочмар Діана

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
м. Рівне*

У сучасному світі знання іноземної мови є важливим інструментом комунікації, що відкриває перед людиною широкі можливості для професійного, академічного та особистісного розвитку. Одним із ключових компонентів навчання англійської мови є формування навичок читання, яке не лише сприяє розширенню лексичного та граматичного запасу, але й відіграє важливу роль у розвитку інших видів мовленнєвої діяльності – говоріння, письма та аудіювання.

Методикою формування іншомовної компетентності у читанні займалися такі відомі українські дослідники, як Г. Є. Борецька, Т. Є. Єременко, А. О. Бондар, Н. К. Скляренко, С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич та інші.

Метою читання є вилучення інформації, яка міститься у письмовому тексті, саме ж читання становить вид мовленнєвої діяльності, що є процесом досягнення зазначеної мети. Залежно від мети читання, методистами виокремлюються декілька видів читання, основними із яких є: 1) ознайомлювальне (читання із розумінням основного змісту прочитаного); 2) детальне; 3) вивчаюче (читання із повним розумінням прочитаного, включаючи переглядове (читання із вилученням необхідної (вибіркової) інформації [2].

1. Ознайомлювальне читання. Цей вид читання є найпоширенішим у різних сферах життя і базується на автентичних текстах, що містять інформацію про побут, культуру, традиції та історію країни, мова якої вивчається. Це читання здійснюється про себе без необхідності подальшого використання отриманих знань. Воно відзначається високою швидкістю, точністю у сприйнятті основного змісту та найбільш значущих деталей. Для досягнення мети достатньо розуміння 75% основного тексту, за умови, що решта 25% не включає критично важливої інформації. Швидкість читання для різних мов варіюється: англійська та французька — 180 слів/хв., німецька — 150 слів/хв.

2. Вивчаюче читання. Метою цього виду читання є максимально повне та точне розуміння тексту з критичним осмисленням інформації. Воно здійснюється у повільному темпі (50–60 слів/хв.) і спрямоване на аналіз змісту тексту, а не лише на вивчення мовного матеріалу. Цей вид читання передбачає ретельне дослідження тексту, часті повернення до окремих його частин для досягнення точності розуміння. Матеріалом для такого читання слугують тексти, що містять нову та значущу інформацію з елементами мовних або смислових труднощів.

3. Вибіркове (переглядове) читання. Мета цього виду читання полягає у швидкому перегляді кількох матеріалів (газет, статей, довідників тощо) для пошуку конкретної інформації. Учні мають навчитися швидко орієнтуватися в тексті (швидкість — до 500 слів/хв.), знаходити потрібну інформацію та концентруватися на ній. Залежно від мети завдання, учень повинен зрозуміти інформацію повністю або лише основний зміст. Цей вид читання розвиває навички логіко-смислового аналізу тексту, пошуку та узагальнення інформації з різних джерел. Завершення роботи може включати підготовку повідомлення чи написання реферату [2].

Існує два типи читання: читання вголос (гучне читання), читання мовчки (про себе). Читання вголос сприяє засвоєнню звукової системи мови, формує здатність звукового перекодування на різних рівнях – від букв до слів, словосполучень, речень та текстів. На початкових етапах навчання читання вголос виконує функцію розвитку технічних навичок читання, а на більш просунутих рівнях стає засобом контролю та виразності мовлення. Таким чином, читання вголос є важливою складовою навчального процесу.

Для навчання читання використовуються різні типи текстів: автентичні, напівавтентичні та навчальні (укладені). Перевага автентичних текстів полягає в тому, що вони є прикладами реального спілкування [2].

Ж. Є. Глущенко визначає основні напрями застосування навичок читання іноземною мовою [1, с. 2]:

- освоєння графічної системи іноземної мови;
- покращення володіння лексикою;

- засвоєння звукових, графічних та граматичних форм слова, його значення та використання у різних контекстах;
- розширення активного і пасивного словникового запасу;
- вдосконалення граматичних і композиційних аспектів мови, побудови висловлювань різного обсягу;
- покращення вимови та навчання інтонації;
- вміння ділити текст на змістові частини з різним ступенем важливості.

Структура завдання з читання включає кілька основних етапів:

Передтекстові завдання (Pre-reading activities). На цьому етапі доцільно проводити дискусії або мозковий штурм (brainstorming), які допомагають зосередити увагу учнів на заданій тематиці та активізувати необхідну лексику. Формат завдань може бути різноманітним: використання малюнків, фотографій, невеликих вікторин (quiz), а також питань, що сприяють активізації теми. Такі завдання допомагають розвинути прогностичне мислення та стимулюють учнів робити припущення щодо теми тексту [3].

Текстові завдання (While-reading activities). На цьому етапі учням представляють текст, який може бути поданий в оригінальній формі, але з номерами рядків та абзаців для зручності. Текст модифікується залежно від виду читання та завдань. Наприклад, учні можуть працювати в парах, визначаючи порядок вилучених ключових речень, або підсумовувати зміст кожного абзацу тезами [3].

Післятекстові завдання (Post-reading activities). Цей етап спрямований на перевірку розуміння тексту. Використовуються запитання різного формату (true/false, multiple-choice) для оцінки рівня розуміння. Учні повинні узагальнювати інформацію, передавати її іншими словами або створювати власні тексти на основі прочитаного, наприклад, писати есе, листи або виголошувати промови. Завершальна продуктивна фаза може включати підготовку проєктів, виступів або участь у дебатах [3].

Підсумок (Summarising). Ефективним способом закріплення матеріалу є створення конспектів або резюме тексту. Учні можуть підсумовувати зміст кожного абзацу одним реченням і об'єднувати їх у стисле резюме. Також завдання можуть включати підготовку повідомлень, які відповідають тематиці тексту.

Читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності, спрямованим на сприйняття та розуміння письмового тексту. Компетентність у читанні передбачає здатність працювати з автентичними текстами різних жанрів і типів, досягаючи різного рівня розуміння змісту. Вона включає знання, уміння, навички, а також комунікативні здібності, зокрема здатність до розуміння тексту та технічну складову процесу читання.

Розвиток умінь читання передбачає формування мовленнєвих, навчальних, інтелектуальних, організаторських і компенсаторних навичок. Процес навчання умовно поділяється на дві основні стадії: підготовчу та стадію зрілого читання. Залежно від мети і завдань використовуються різні види читання, такі як ознайомлювальне, вивчаюче та вибіркове. Кожен з цих видів має специфічну методику застосування. Наприклад, ознайомлювальне читання спрямоване на загальне розуміння тексту, вивчаюче потребує детального аналізу тексту, а вибіркове сприяє швидкому пошуку конкретної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

5. Глушенко Ж. Є. Організація читання на уроках іноземної мови. *Англійська мова та література*. 2010. №16. С. 2–5.
6. Єременко Т. Є., Трубіцина О. М., Лук'янченко І. О., Юмрукуз А. А. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів : навч. посібник з курсу методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2018. 201 с.
7. Панова Л. С. та інші. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ: Академія, 2010. 328 с.